

Lüganuse valla arengukava ja eelarvestrateegia koostamine

Avanõupidamine

Aeg: 9.04.2018 kl 9.00-12.00.

Koht: Lüganuse Vallavalitsus, Kiviõli

Osalejad: arengukava koostamise juhtrühma liikmed Evelyn Danilov, Andrea Eiche, Krisli Kaldaru, Heidi Kõrvek, Risto Lindeberg, Ketlin Mõru, Anu Needo, Jevgeni Korniltsev, Naima Soppe, Enno Vinni; arengukava konsultandid Liisbet Aland, Mihkel Laan ja Janne Vellak.

Puudusid: -

Memo juurde kuuluvad koosoleku slaidid.

MEMO

Koosoleku teemad:

1. Osalejate ootused protsessile
2. Protsessis kokkuleppimine
3. Arengukava (strateegia) võtmeteemade määratlemine

1. Osalejate ootused protsessile

Mida tuleb Lüganuse valla arengukava ja eelarvestrateegia protsessis kindlasti silmas pidada?

Juhtrühma liikmete ootused:

- Vähem tuleks keskenduda minevikule, natukene rohkem olemasolevale olukorrale ja veelgi enam tulevikule. Rõhuasetus võiks olla just tulevikul. Nt kuidas saada hakkama olukorras, kus elanike arv väheneb.
- Protsess võiks olla uudne.
- Kõiki osapooli tuleks võrdselt kaasata.
- Kaasatute ring peaks olema võimalikult lai. Tahaks saada teada, mida vallaelanikud mõtlevad – saaks esmalt aimu nende nägemusest ja siis tegutseks edasi.
- Tuleks kasutada ära volikogu komisjone.
- Arenguava peaks olema lühike ja lööv dokument, detailid võiksid jääda valdkondlikesse arengukavadesse.
- Eelarvestrateegia aluseks on põhjalik arengukava. St arengukavas olevad numbrid peaksid olema realistlikud.
- Oluline on valdkondade vaheline sidusus.
- Kõikide protsessis osalevate rollid peaksid olema selgelt sõnastatud ja inimesed teadlikud, mis nende ülesanded on ja mis ajaks nad midagi tegema peavad ehk protsess peaks olema arusaadav.
- Konkreetseid teemasid, mis peaksid kindlasti kajastatud saama: sotsiaalvaldkond; õigusabi; kinnisvaraga seonduvad kitsaskohad (miks inimesed tegelikult siia ei taha kolida; hea elukeskkond on eelduseks, et ka tühjad korterid saavad täidetud); laste ja perede heaolu (võiks olla lähtepunktiks laste ja perede heaolu profiilile); elanike arvu säilitamine; haridus, sh vene keelne haridus; merepiir, Liimala rand; külade areng; teed; tasakaalu leidmine elukeskkonna ja majanduskeskkonna vahel; internetiühendus; Kiviõli tervisekeskuse tulevik.

OÜ Cumulus Consulting poolsed arengukava koostamise lähteprintsibid:

1. Arengukava peab olema kompaktne strateegiline alusdokument, millest lähtudes koostatakse ka eelarvestrateegia.
  2. Arengukavast peab saama hõlpsasti loetav töödokument, mida igapäevase töö korraldamisel aluseks võtta.
  3. Arengukava koostamisel kasutatakse maksimaalselt ära juba olemasolevat teadmist (kehtivad arengudokumendid, ühinemisleping, konsultantide ja valdkonna spetsialistide taustainfo jne.).
  4. Arengukava koostamise vältimatuks eelduseks on vallapoolne aktiivne osalus. Sama oluline on kogukondade ja erinevate piirkondade kaasamine kogu protsessi vältel. Mida suurema rolli ja vastutuse võtab vald, seda lihtsam on arengukava hiljem ellu viia.
  5. Arengukava kajastab võimalikult realistlikult olemasolevat olukorda, sh piirkonna eripärasid ja seab sellest tulenevalt plaanid edaspidiseks. Samas peab saavutatavas kokkuleppes sisalduma ka valla arenguks vajalik ambitsioon.
  6. Eraldi võiks olla määratletud valdkonnaüleised eesmärgid (programmid), millest lähtub kogu valla strateegia.
  7. Arengukava lõppdokument võiks olla visuaalselt mõjuv, kasutatav nii veebis kui ka eraldiseisvalt (näide: <http://kasvustrateegia.mkm.ee>).
- Hetkeolukorra info kajastamisel kasutatakse kaarte.
  - Valla jaoks on samuti oluline, et arengukava oleks hästi ka veebis kasutatav.

2. Protsessis kokkuleppimine

Arengukava periood on 2018-2028.

ARENGUKAVA STRUKTUUR

Arengukava esialgne ülesehitus:

1. Toimekeskkonna ja suundumuste analüüs:
    - toimekeskkonna analüüs ja vallaprofiil
    - arengueeldused ning pikaajalised suundumused ja vajadused
  2. Arenguvision ja strateegilised eesmärgid (üldised ja valdkondlikud) aastani 2028
  3. Tegevuskava
  4. Juhtimine ja seire
- Pikem toimekeskkonna analüüs saab olema arengukava lisa.
  - Lisasse läheb ka tegevuskava (tegevused ja investeeringud) (Excel'i tabel).
  - Tegevuskava peaks sisaldama järgnevat informatsiooni: elluviimise aasta(d), vastutaja(d), eeldatav maksumus. Võimalusel tuleks eelarvestada ka tegevusi.
  - Täpsem arengukava struktuur selgub töö käigus.
  - Eelarvestrateegia saab olema eraldi dokument.

ARENKUKAVA PROTSESS (sh ajakava, kaasamine ja kommunikatsioon) JA ROLLIJAOTUS

1. Toimekeskkonna ülevaate (analüüsi) koostamine; olemasolevate dokumentide läbitöötamine (aprill-mai 2018).

Tellija ülesanded: toimekeskkonna ülevaate jaoks vajaliku sisendi andmine.

- Cumulus saadab vastava päringu.
- Lisaks ühinemislepingule tuleks vaadata juurde ka Lüganuse valda puuduvat ja ühinemisprotsessi käigus tehtud ettepanekute tabelit.

2. Elanikkonna küsitluse läbiviimine (aprill-mai 2018).

Tellija ülesanded: kommunikatsioon

- Lisaks veebiküsitlusele (kohe avalikuks) ka väljalõigatav lehenurk vallalehtedes (nii eesti kui vene keelses). Järgmine ilmub 26. aprillil. Cumulus saadab lähipäevadel vajalikud materjalid.
- Väljalõigatava sedeli võiks saada tuua päevakeskusesse, raamatukogudesse, vallamajja.
- Järgmises vallalehes (ilmub 11. mai) lühike ülevaade küsitlustulemustest.
- Oluline on veebilinki erinevate kanalite kaudu levitada.
- Idee: lasta elanikel investeringuid pingeritta seada.

3. Koosolekute ja seminaride ettevalmistamine ja läbiviimine (aprill-august 2018):

- Avakoosolek juhtgrupiga (ootused, protsessi plaan, arengukava võtmeteemad) – **9. aprill kl 9.00-12.00.**
- Arengupäev (juhtgrupi liikmed, valdkonna spetsialistid) (valdkondlikud eesmärgid ja tegevused) – **30. aprill kl 9-16** (väljasõiduna)
  - Vallavanem tegeleb koha broneerimisega.
  - Anu Needo paneb kutsutute nimekirja kokku.
  - Valdkonnad: Haridus ja noorsootöö; Kultuur, sport, vaba aeg; Sotsiaal- ja tervishoid; Taristu ja kommunaalmajandus; Ettevõtlus ja turism; Keskkond.
- Arenguseminar (juhtgrupi liikmed, valdkonna spetsialistid ja kõik teised huvilised; nii eesti kui vene keeles) (strateegia arutelu, tegevused) – **16. mai kell 17.00-20.00 Kiviõli I Keskkooli ruumides.**
  - Kutsumine ka vallalehe vahendusel.
- Fookusgrupp ettevõtjatega – **16. mai kell 14.00-16.00 Kiviõli I Keskkooli ruumides.**
  - Kutse vallalehes, samuti personaalsed kutsed (kohalikud ettevõtjad, kes pakuvad kohapeal tööd).
  - Tuleks arvestada võimalusega vajadusel osalejatega ka vene keeles suhelda.
- Juhtgrupi koosolek (strateegiapilt, mõõdikud, tegevuskava) – **15. juuni kell 10.00-13.00.**
- Juhtgrupi koosolek (eelnõu arutelu) – august 2018.

Septembris volikogus I lugemine ja arutelud komisjonides, oktoobris vastuvõtmine.

Tellija ülesanded:

- Juhtgrupi moodustamine, osalejate kutsumine ja registreerumise korraldamine, elanike kaasamine.

- Ruumide, kohvipauside jms tagamine.
  - Täiendavate arutelude läbiviimine (juuni 2018).
4. Arengukava ja eelarvestrateegia mustandversiooni koostamine (juuni 2018).

Tellijä ülesanded: tagasiside andmine; tegevuskava täiendamine aastate, vastutajate ja maksumuste osas.

5. Arengukava ja eelarvestrateegia eelnõu koostamine (august 2018).

Tellijä ülesanded: tagasiside andmine.

6. Arengukava ja eelarvestrateegia eelnõu vormistamine ning esitamine volikogule.
7. Volikogus dokumentide menetlemise käigus tehtavate ettepanekute sisseviimine ja arengudokumentide lõplik vormistamine kinnitamiseks.

- Juhtrühma koosolekute memod jm materjal avalikustatakse valla kodulehel.
- Vallapoolne kontaktisik on Anu Needo.
- Olulist sisendit saab ka mais valmivast Praxise uuringust ja enne suve valmivast TÜ uuringust.

3. Arengukava (strateegia) võtmeteemade määratlemine

On aasta 2030. Lügänuise vald on hea mainega omavalitsus, mida tuntakse üle-Eesti ning ka naaberriikides. Seda peamiselt kolmel põhjusel (teemad, mida on järjepidevalt arendatud alates 2018. aastast):

- paranev elukeskkond
- arenev majandus
- tasemel innovatiivne haridus
- kuulus turismi piirkond, kuhu kõik tahavad tulla (suusatamine, Aidu)
- arenenud sadamapiirkond (suured jahid naaberriikidest)
- rahvusvaheline sportimisiirkond (Kiviõli mägi, Aidu)
- tööstus
- turism
- sadamapiirkond
- turism (seikluskeskus)
- Üllaste järv kui üks atraktiivne sihtkoht
- rahvusvaheline spordipiirkond
- veeturism: jõgi, järv ja meri
- turvaline elukeskkond
- Ida-Virumaa turismikeskus
- minimaalne töötute arv
- parim ja turvalisem koht laste kasvatamiseks
- seiklus
- puhkus
- elukeskkond

- seikluskeskus (Aidu, ajavagun)
- Lüganuse vald on ainuke omavalitsus Eestis peale Tallinna, kus elanike arv kasvab
- turismi, ettevõtluse ja tööstuse kombinatsioon, sadamad – selle toimimine nii hea, et kõik tulevad vaatama
- noored, kes on siit läinud mujale õppima tahavad tagasi tulla ja seda koos sõbraga
- turism
- noored tagasi maale
- kogukonda kaasav juhtimine
- seikluspuhkuse lipulaev:
- edukas tööstuse eksisteerimine koos hea elukeskkonnaga
- nutikas haridus

Põhiküsimused/väljakutsed järgnevates valdkondades on:

Haridus ja noorsootöö

- Õpetajate puudus
- Transport kooli-koju; Tasuta transpordi arendamine kooli ja huvialaringidesse; Transport huviringidesse tasuta jõudmiseks
- Koolivõrk
- Korrastatud ja kogukonna erinevate huvigruppide vajadusi rahuldav lahendus
- Koolivõrgustiku korrastamine/optimeerimine (x4)
- HEV-id tavakoolis
- Uue noortekeskuse arendamine Kiviõlis
- Teiste valla noortekeskuste arendamine
- Noorsootöö on aktiivne ja koordineeritud (x2)
- Koolivõrgu korrastamise käigus lahendada vabaneva taristu küsimus
- Venekeelse hariduse säilitamine!!!
- Koostöö ja tõhustamine haridusastmete vahel
- Noorte kaasamine olulistest küsimustest
- Eesti-vene lastele koos rohkem ettevõtmisi
- Võõrkeelte suurem õppimise võimalus
- Rahvusvaheline võimalus-vahetusõpilased-näiteks paremale õpilasele reis
- Gümnaasiumi säilimine
- Noorte tagasi piirkonda pöördumine peale õppimist
- Noorte kaasamine igapäeva tegevustesse
- Kasvatame- iseteadlikud, otsustusvõimelised noored, kes pöörduvad teadmistega tagasi valda.
- Eesti-vene
- Eesmärgipärane hariduse planeerimine-uuendamine
- Noortekeskuste võrgustikutöö, noorte aktiveerimine
- Haridusele tuleb anda uus nutikas sisu, leida oma iva, miks lapsed püsivad meie koolides!?!
- kõige parem õpilane saab mingi autasu (koostöö ettevõtjatega) – õpilaste motiveerimine
- haridus peab baseeruma riiklikel prioriteetidel: traditsioonid, taristu, tellimus

Kultuur, sport, vaba aeg

- tuleks ära kasutada olemasolevat, rakendada optimaalselt tööle, sinna kohe logistika juurde
- kultuur ja vaba aeg peaks kogukondi ühendama
- Staadioni ehitus (x4)
- Kättesaadavus kõikidele (transport ka kaugemal elavatele) (x1)
- Kasutada ära olemasolev spordibaas (x1)
- Viidud au sisse traditsioonilised spordiüritused
- Arvestatakse erinevate rahvusgruppide kultuure, traditsioone
- Spordivõimaluste arendamine (uued spordi/huviringid)
- Rahaline toetus spordile
- Olemasolevate ruumide kasutamine
- Rohkem üritusi kogu valla rahvale
- Kergliiklusteede võrgu laiendamine- Erra suunal näiteks
- Suveperioodil võiksid olla avatud välikohvikud
- Rahvaüritus (kepikõnnipäev, südamepäev...)
- Rohkem kultuuriüritusi erinevatele....
- Rahvusvahelisi ja ka kohalikke spordiüritusi
- Vallas toimub rohkem üle Eestilisi ja rahvusvahelisi sündmusi
- Vabaaja võimalused- lastest eakateni (rohkem võimalusi)
- Kultuur ja vaba aeg-erinevaid kogukondi ühendav
- Igas vanuses lapsel aktiivne tegevus/võimalused
- Kaardistamine- millised on huvid (kultuur, sport, vaba aeg)
- Spordiobjektid tööle + transport (x2)
- Kultuurivõrgu korrastamine, et asju teha mõtestatult ja omavahelises koostöös
- Sport- üleüldse natukene kaootiline ja reguleerimata
- Vaba aeg-mis teha, noortel peredel ei ole eriti midagi teha, meelelahutust vms
- Linna keskväljak noortele vabaaja veetmiseks, mis ühendaks noori

Sotsiaal- ja tervishoid

- Töötute arvu vähendamine (x2)
- Kiviõli Tervisekeskuse arendamine (selle võimaluste max kasutamine, maksimaalselt hooldusteenuseid)
- Tugiteenuste pakkumine valla sees
- Erivajadustega laste vajaduste maksimaalne rahuldamine – logopeedid, erialaspetsialistid – nende kättesaadavus kohapeal – motivatsioonipaketid töötajatele, suhelda ülikoolidega
- Teenuste jõudmine igasse valla küllla
- Piisavalt tervishoiuteenuseid kohapeal
- Invatransport
- Eriarstide vastuvõtt Lüganuse vallas
- Erivajadustega laste toetus
- Sotsiaalmaja, turvamaja
- Nõustada inimesi, et nad tahaksid tööle minna
- Vähemkindlustatud perede lastele huvihariduse toetamise suurendamine
- Perearstide vastuvõttud Sondas, Maidlas jne
- Kõikide erialaarstide kättesaadavus
- Lüganuse vallas on väärikas vananeda

- Lapsed ja pered on hoitud ning kaitstud, on turvaline
- Teenusekeskus?
- Sotsiaaleluruumid
- Igale lapsele pere- KOV-i toetus
- Nõustamine/ennetamine- abivajajatele suunatud
- Terviseedendamine, eriarstide olemasolu
- Vanuritele suunatud keskused
- Lüganuse ja sotsiaalkeskus
- Sotsiaaltöö on üldiselt tubli
- Tervishoid- kindlasti paraneb uue tervisekeskuse valmimisega, aga tuleks tõsiselt mõelda ka eakate hoolekandele, millel kahjuks on suur tulevik

Taristu ja kommunaalmajandus

- Transpordi väljaarendamine
- Hooned korda kampaania (x3)
- Teede remont (kõvakattega teid rohkem)
- Toimivad ühistud
- Kvaliteetne teeholdus
- Korrastatud elamumajandus- korras elamud
- (Soojustatud) ja mõistlike hindadega soojus
- Soojamajanduse probleemi lahendamine
- Kergliiklusteed
- Kortermajade reorganiseerimine (liigsete majade lammutamine, inimeste ümberkolimine)
- Korterühistute küsimused
- Tühjad korterid, kuidas neist lahti saada?
- Teede renoveerimine
- Kauneim koduaed/kodu korraldamine
- Rohkem puhkealaid-pinke linna ja maale
- Maapiirkondadesse teed tolmuvabaks
- Elamufondi korrastamine
- Turvaline vald
- Valla erinevaid punkte ühendav kergliiklusteede võrgustik
- Valla teed korda (iga aasta vähemalt üks)
- Tühjad korterid täita
- Logistika-koolibuss, transport vallas üleüldse (kirikusse, kalmistule)
- Vallal üks kinnisvara ja kommunaali haldaja
- Küladele rohkem tähelepanu
- Külades ja asulates kiire wifi lahendused
- Taristuprojekte on palju tehtud, kuid kindlalt on veel nõrku kohti- teed, valgustus, kanalisatsioon. Kergliiklusteed
- Vaja ühtlustada heakorrateenused, et igas valla otsas oleks ühtlane hea kvaliteet
- teehoiukava pikemas perspektiivis, teeholdus, heakorra tase

Ettevõtlus ja turism

- Aidu valmimine (Aidu arendus) (x3)
- Uljaste ja rand korda

- Transport randa-kasvõi suvel
- Ranna, järve, jõe potentsiaal turismiobjektidena
- Säätava arengu põhimõtetele tuginev majandus
- Tasakaal majanduse ja elukeskkonna vahel
- Turism- Aidu veemaa + Kiviõli Seikluskeskus
- Busside liikluse arendamine
- Tööstusalad
- Seikluskeskus
- Mereäärsed alad
- Uljaste järvega seotud küsimused (taastada puhkekohaks koos vajalike ehitistega)
- Tööstusalade arendamine
- Transport Liimala randa
- Hotelle-majutuskohti võiks juures olla
- Ettevõtjate toetamine, kohtumised
- Vald ja ettevõtjad käivad käsikäes
- Suurem turistide vool Lüganuse valda
- Ettevõtlusalad toimima
- Turismi arendus-eesmärgiga saada suurele kaardile
- Ettevõtluse arendamine (noored ettevõtjad)
- Koostöö turismiklastri
- Säätav areng (tasakaal ettevõtte ja kogukonna vahel)
- Hakkame rohkem toetama ettevõtteid, kasvõi moraalselt!
- Toetame ettevõtlusalasid!
- Turism-toetame ja suuname neid ka võrgustikku (turismiklaster) ja proovime ise rohkem olemasolevat ära kasutada- turismiklaster on kasulik ka vallale.
- Turismiobjektid korda, ka vaatamisväärsused
- Arendada väikeettevõtlust
- Tööstuse areng vs elukeskkond – vald ja ettevõtjad käiksid sama suunda

Juhtimine

- Panna kõik allasutused toimima
- Kaasav juhtimine (x4)
- Erinevad küsitlused (nt kord aastas teha rahvaküsitlusi kohaliku elu kohta) (x2)
- Volikogu töö komisjonides- laiapõhjaline eeltöö
- Kompetentne ja spetsialistidest koosnev täitevorgan
- Valla juhtide vastuvõtud maapiirkondades
- Valida külavanemad külasid juhtima küsimus – kuidas linnadega – kas ainult külade baasil lahendada?
- Külades juhtidega kokkusaamised
- Vald kuulab järjest rohkem vallarahvast
- Valla juhtimine on professionaalne ja väljapoole suunatud
- Noorte kaasamine juhtimisse
- Noored spetsialistid KOV-i tööle
- Meeskonnatöö KOV-is sees arendamine
- Juhtimine on eelkõige mainekujundus
- Olla jätkuvalt avatud ja aus.
- vald vs riik koostöö

Keskkond

- Puhas õhk, filtrite paigaldamine kombinaadis (x3)
- Seirejaama rajamine
- Säilib puhas looduskeskkond
- Tasakaal majandus- elukeskkond
- Lahendada kvaliteetse joogivee küsimused
- Valla ÜVK kaudu lahendada Purtse jõe reostuse küsimus
- Vähendada Purtse jõe koormust (tööstus)
- Keskkonna ja tööstuse bilansi säilitamine
- Metsade prügist puhastamine
- Teede hooldamine
- Suvine niitmine
- Linna kaunistamine (lilled, hekkide pügamine)
- Maapiirkondade arendamine
- Teed tolmuwabaks
- Jäätmemajanduse järjepidev korraldamine – MUPO järelvalve
- Vald on puhas (jätmed, heakord, haljasalad, teed)
- Kaevandamised ja kaevandused muutumas järjest (karjäärid) rohelisemaks
- Koostöö arendajatega
- Koostöö kogukonnaga
- Säilitada elukeskkond, samas mitte alistada ettevõtteid. Kuidas siin leida kompromisse? Vot see on küsimus. Kui seda oskame lahendada, saame kuulsaks (aastaks 2030)
- Valla planeeringuga paika saada kaevandusalad.

Memo koostas:

Janne Vellak
OÜ Cumulus Consulting
konsultant

E-post: janne.vellak@cumulus.ee
Telefon: +372 53 058 091
www.cumulus.ee